

Inserati se sprejemajo in velja tristoopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hibern. št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vzroki vpliva katoliške duhovščine.

I.

„Pojdite in učite vse narode, krščujte jih v imenu Očeta, Sina in sv. Duha; učite jih spolnovati vse, kar sem vam zapovedal; in glejte! jaz sem pri vas vse dni do konca sveta.“ Te besede govoril je nebeški učitelj, poslovljajoč se od svojih učencev na Oljski gori. S tem poveljem poslal je aposteljne in njihove naslednike po vsem svetu oznanjvat vsem narodom resnico, katero bil je prinesel iz nebes, delit svete skrivnostne milosti, katere bil je pridobil obilno z lastno krvijo in vladat cerkev, nadaljevalko in dovrševalko njegovega dela. To je čeznaravni značaj, kterega je Kristus sam vtisnil svoji duhovščini, da ji je dal poslanstvo od zgoraj, da je to poslanstvo neločljivo sklenil z bistvom vere, da ji je zagotovil povsod tudi božjo pomoč. Katoliška duhovščina ima čeznatorni značaj višjega poslanstva, ki je tako določno izražen v onih besedah; ona ima od Boga izročeno oblast mašništva, učenitstva in po aposteljnih in njihovih pravih naslednikih, škofih, oblast vladarstva. S tem loči se bistveno duhovščina katoliška od duhovščine vsake druge verske spoznave; kajti nobena druga nima tega čeznatornega poslanstva, teh čudovitih in mogočnih oblasti, nobena, niti ne pogauska, ktera zahvaljuje ves vpliv nekaj vražam in drugim vnanim rečem, nekaj pa onemu čutu človeštva, da ne more biti brez vere; niti ne druga nekatoliška, ktera je ko odpadla od pravega debila, kakor gnjila veja, zgubila vso oblast in vse naravnostno poslanstvo. Nihče ne bo tajil, da je to poslanstvo v bistvu vere; da se občutljivo rani tudi vera samo po sebi, ako se napada poslanstvo; da, kdor taji ta čeznatorni

značaj katoliške duhovščine, tudi vero vničuje in jej jemlje veljavo. Tako bistveno zvezano je poslanstvo z vero, da se ruši katolicizem, ako se ono taji. Že iz teh malo besed, katere sem dosedaj o tej reči spregovoril, more se skazati dosledno, da je poslanstvo najsrčneje zvezano z bistvom vere, poglavitni vzrok vpliva katoliške duhovščine, ker ž njim stoji in pade ves vpliv krščanske vere in na tej podlagi vplivajoče duhovščine; a še natančneje sprevidelo se bo iz izvrševanja tega poslanstva po glavnih oblastih.

Prva oblast, katero je izročil Kristus aposteljnom in njihovim naslednikom in po njih vsej duhovščini, je učiteljstvo. Duhoven učer verno ljudstvo na leci, v spovednici, v šoli in v vsakdanjem življenji; on uči ne le z besedo, ampak še bolj uspešno, z zgledom. To svojo dolžnost spolnovala je duhovščina v vseh časih in pri vseh narodih in tako ravnala se po onem povelju Kristusovem. Duhoven razklada, razlaga, uči, opominja, svari, žuga; se ve da, prvo mu je, da uči v verskem oziru; a ker je pač ni stvari na svetu, ki ne bi bila v daljši ali ožji zvezi z vero, ker so vse naše moči, duševne in telesne, vse naše žitje in bitje posvečene Bogu in zvezi ž njim, ima on tudi pravico, da, dolžnost, tudi v tacih rečeh podučevati in svariti. Z veseljem toraj sprejema se poduk iz ust njegovih, ki oznanja večne resnice, ki govori ne v svojem imenu, ne v imenu vlade, ne v imenu posameznega naroda, ampak v imenu cerkve in tako mesto Kristusa samega; lahko toraj se razlaga iz tega stališča pomen in veljavo duhovskega stanu in njegov vpliv na verno ljudstvo. A v tem poduku podpirate ga še posebno enota in stanovitnost ukov (dogem) katoliške cerkve in izključljivost tega poduka, kateri je prihranjen duhovščini.

Katoliško vero loči od vseh drugih spoznav posebno nepremeljivost in enota ukov, ktera posebno pripomore k vplivu duhovna ko učitelja. Ako so vera in njeni uki različni, ako se menja vsak trenutek, če hodi za pritokom in odtokom človeških mnenj, če zametuje in zaničuje drugi rod, kar je spoštoval prvi, ne morejo se duhovni imenovati poslanci božji; kajti neovrgljiva je misel: Resnica je edina, ker je od Boga; kar se preminja, toraj ni resnica. To je vpliv duhovščine naše, da je njen uk od danes tisti, ko od včeraj in ko od začetka cerkve; da sme vsakteri reči: Kar smo prejeli, to dajemo; česar smo se naučili, to oznanujemo.

Pa hvaljena edinstvo bi še ne zadostovala, ko bi vsi verniki imeli pravico odločevati v verskih rečeh, ko bi bila naša največa svetinja, v primeri, s katero zginjajo vse druge, prepuščena vsakterim rokam, izpostavljena vsakojakemu mnenju.

Ne bi ga bilo vezila med vestjo vernika in duhovnika, ko bi oni ne bil primoran, iz ust tega sprejemati sveti nauk in njegovo razlago, ko bi mu ne bilo treba obračati se v vsakem dvomu o verskih in ž njimi zvezanih rečeh do svojega dušnega pastirja, ki ima čuvati nad pravimi nazori svojih vernikov. Tako zvezan je vsak vernik s svojim dotičnim duhovnom, vsi verniki ene škofije s svojim škofom, vsi verniki vsega sveta z namestnikom Kristusovim v Rimu.

Tako je tedaj učiteljstvo katoliške duhovščine eden vzrokov njenega vpliva.

(Dalje sledi.)

Slovanski boji o Metodovem času.

(Anton Umek Okiški.)

(Dalje.)

Tridesetkrat zlato solnce vzide,
Tridesetkrat skrije se za goro,
Zbirajo se čete krog trdnjave,
Kot mravljinca pri debeli kladi,
Kadar se jim premakniti noče.
Kar prileze k zlom še zlo presilno;
S prstom huda lakota požuga,
In gorjé neznansko jim prinese.
Naglo se odpravijo v domovje,
Zvesto ta tišči jim za petami,
Smrt najhuja jih po zemlji meče,
Ker ko cesta zemlja trda, pusta,
Brezi sadja suha so drevesa,
Ni studencev — zlatega klasovja,
Solnce kot ognjeni plamen peče,
Mesta in vasi stojijo prazne.
V taki stiski mož za možem pade,
Sila vklone čét prelutih trume,
Mirno pa se vrnejo Slovani

Od izhoda v domovje svoje,
Stoji mesto Velehrad mogočno,
Rastislav v njem zmagovit vladuje.

Tako zopet mir Slovanom sije,
Kar nevihta druga brž se vzdigne.
Močen Svatopluk je, kralj slovénski,
Svitile dvore mu Nitráva brani,
Vendar Slava preveč ga podžiga,
Prvi hoče biti med Slovani,
Toraj odpové se Rastislavu
In z vladarjem nemškím se sprijazni.

To pa v srce speče Rastislava,
In iz Velehrada urno jezdi,
Spremljajo junaci ga tovarši,
Do Nitrave urno pot jih pelje,
Da zasačili bi Svatopluka.
V svitlem dvoru Svatopluk z veselo
Družbo pri gostiji čaše prazni,
Kar meglica prašna ga predrami,
Ki pod mestom se na kviško dvigne.
Zdaj strežaje zveste urne skliče,
V hipu ti mu belca osedlajo,
Ž njim na konjih jezdi iz mesta,

Naglo dirjajo po skrivni poti
In se ustavijo pri gladki cesti,
Po kateri Rastislav prijezdi.
Rastislav tovaršem beseduje:
„Kadar v mesto pridemo Nitravo,
Dvor pred Svatoplukov vas popeljém,
Tesno krog in krog ga obstopite,
In iz nožnic meče potegnite,
Da, kar v njem živí, se ne izmakne,
Svatopluk nam mora v roke priti,
Ker izdati tujcem če Slovane.“
Tako Rastislav jim beseduje,
Kar se iz ovinka šum zažene,
Trop močnejši zavrti se v krogu,
Svatopluk pridirja k Rastislavu,
In zvezati ga tovaršem reče.
Tako bila je osoda čudna,
Da slovanski kralj Slovana kralja
V trde zakovati dá verige!
Ali mera zvrhana ni groze;
Noče Svatopluk sam Rastislava
V temno ječo pod zemljo zapreti,
Ampak kralju nemškemu ga pošlje,

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. januarija.

Avstrijske dežele.

Ministri Auersperg, Lasser in Depretis so se 2. t. m. podali v Budapešto k posvetovanju o reviziji pogodbin. Madjari hočejo na vsak način dobiti lastno banko, naši ministri pa so neki sklenili, da v tej reči za dlako ne odjenjajo. Od ogerske strani pa se piše „Mont. Revue“, da Ogri gotovo dobé narodno banko, ker bodo za-njo glasovali vsi veljavni možje. Da bo Tisza to tim ložej dosegel, bo neki ministrom takrajlitavskim vse dovolil, kar bodo le hoteli. Vladina stranka se vsled tega deli v dva dela. Eden méni, da pade ministerstvo Auerspergovo in da pride mesto njega na krmilo ministerstvo gospodarsko. Eni pa v tem vidijo znamenje, da grof Andrassy vse določuje in da se bo kmalo pokazala nezgoda madjarske nadvlade.

Vnanje države.

Hercegovinski vstajniki so se zadnje dni preteklega leta zopet topli s Turki. Rauf paša je skušal z živežem preskrbeti strelnice v soteski duganski in trdnjavo Nikšiče. Pa vstaši so se mu pri Krstaču in Plani krepko ustavili in primorali ga vrniti se v Bilek. Vstaši so planili v Plano ter odgnali več tisuč ovac in okoli 100 konj, vas pa so zažgali. Pa Raufpaša je po noči nabral novih vojakov in se je precej drugi dan zopet vzdignil, da bi dosegel namen, ki mu je bil prejšnji dan spodletel. Vstajniki se niso nadejali, da si bo Raufpaša kaj tacega podstopil in so se bili že razkropili, ter se niso mogli nikjer v bran postaviti Turkom, ki so brez boja prišli do Nikšič in skoz sotesko dugansko. Vstajniki so vsled tega silno razkačeni nad vodjem svojim, Pavlovičem, in so mu celo očitali izdajstvo.

Nekteri listi so poročali, da so papež na prošnjo vlade turške priporočili katoličanom v Bosni in Hercegovini, da naj se podvržejo Turkom. Že unidan smo po naznanilu „Germ.“ povedali, da to ni res, zdaj se ravno to iz Rima poroča dunajskemu „Vaterlandu“.

Rumunsko starešinstvo je knezu pripoznalo pravico dajati odlikovanja. Tudi se bo stavil predlog, kovati denarje s knezovo podobno. Ministerstvo si zadrege vlade turške obrača v prid in skuša samostalne pravice pomnožiti, kar le more.

Francoska narodna skupščina se je razšla; levničniki so pri tej priliki klicali: Ži-

vila republika, desničarjipa: živila Francija! — 1. jan. so se maršalu Mac Mahonu v Versaillesu poklonili poslanci, v Parizu pa diplomatični zastopniki in najmenitnejši uradniki.

Na Španjskem so Karlisti prebili trdnjavo sv. Barbare, ki je najmočnejša v Hernani. — Cortesi se zberó 15. febr.

Izvirni dopisi.

Iz Maribora, 2. januarija. Že zadnjič sem vam poročil, da so se naš mil. knez in škof pri c. namestništvu v Gradcu pritožili zoper določbo mestnega sveta, ki je prepovedal pridige, ki jih je Jezuit P. zadnji teden preteklega leta hotel imeti v stolni cerkvi. Dotični ukaz mestnih naših modrijanov je preč. g. župniku prišel v roke 23. t. m. in komaj so naš mil. knez in škof o tej reči zvedeli, so se še tisti dan z nagličem odpeljali v Gradec, da se tam ustmeno dogovoré s c. namestnikom Kübeckom. Drugi dan pa so c. k. namestništvu poslali pismo, na katero pa še dozdej ni nobenega odgovora, in v katerem škof med drugim pišejo: Da bi se prebivalcem tukajšnje stolne fare dala prilika slišati kakega vnanjega pridigarja, povabil se je duhoven družbe Jezusove iz Št. Andreja v dolini savinski, da naj pride v Maribor pridigovat. Namenjeno je bilo, da na koncu leta pričeneš z 22. dec. in končavši s 25. dec. bi imel vsaki dan eno nemško pridigo. O misijonu ali pa drugi nenavadni reči ni bilo ne duha ne sluha. Tudi so se k tem pridigam povabili samo verniki stolne fare, verniki fará predmestnih pa ne, kakor je razvidno iz 1. priloge. Ni se tedaj nameravalo, da bi bili ljudje kupoma skupaj vrel, kar je pri misijonu neogibljivo, in bi se to tudi ne bilo zgodilo, ker prebivalci fará predmestnih so večidel Slovenci, katerim se beseda božja oznanuje v njihovem jeziku.

Da bi se tudi pri tej priliki zadostilo postavi, je mestno župnijstvo 20. p. m. št. 249 to naznanilo mestni gosposki s prav vljudnim pismom (priloga 2). Na to pismo dobilo je župnijstvo včeraj, tedaj ravno pred dohodom pridigarjev odločenim za danes, odgovor (priloga 3), proti kateremu moram jaz kot višji pastir prav odločno protestirati.

Izgovora, da v mestu razsaja škerlatna epidemija, ne omenjam; v pojasnilo pa kot 4. prilogo pridenem župnijski izkaz, da sta od 1. nov. do 23. dec. v mestni fari za škrlatnico umrle le dva otročička in je med njuno smrtjo preteklo

več kakor mesec dni. Če se pri tolikih umrlih in v tem času zamore govoriti o epidemiji, to naj razsodijo izvedeni zdravniki. Ne vem, če bi pri takih okoliščinah mestna gosposka ne morala prepovedati vsih pridig in sploh nedeljsko in prazniško službo božjo. Pa vse to me ni prisililo pritožiti se.

Mestna gosposka namreč v svojem odgovoru do mestnega župnijstva žuga, da bo policijsko iztirala P., če pride v Maribor. Ni mi znana nobena postava, ki bi mestni gosposki muriborski dala to izvanredno oblast, ki se sicer rabi le pri glasovitih ali celó pismeno preganjanih osebah. P. je domačin, kakor je mestna gosposka iz naznanila župnijskega razvidela, dosedaj še neomadeževan, pošten in spoštovan mož. Res ima jezuitovsko oblačilo, pa red njegov v Avstriji ni prepovedan in še manj so udje njegovi brez postavne obrambe, ampak so pod vodstvom postave, kakor so dolžni z drugimi državljani spolnovati postave.

Mestna gosposka mariborska tedaj nima pravice neomadeževanemu možu, če je tudi jezuit, žugati s kaznimi, ki se rabijo le pri potepuhih. O tej reči vljudno prosim, naj vis. c. k. namestništvo blagovoljno podučí mestno gosposko mariborsko in naj jo zavrne na meje postavne.

Da bi se ne bilo vnelo kako razsajanje, sem še o pravem času P. telegrafično naznanil, da naj se ne podaja na pot. Tega pa nisem storil iz pokorščine do ukaza mestne gosposke.“

Domače novice.

V Ljubljani, 6. januarija.

(„Laib. Tagblatt“ pa Guryeva moralteologija.) Nedavno je nek jud v podlistku dunajske „Neue fr. Presse“ pretresal нравno knjigo jezuita o Gurya, in „Laib. Tagblatt“ je 27., 28. in 29. dec., tedaj še pod vredništvom glasovitega Spitalerja, namesto uvodnih člankov ponatisnil te spise, da bi sumičil uravno vednost duhovnikov katoliških in spodbijal njihovo veljavo pri ljudeh. Strašno ginjivo je videti, da je g. Spitaler, ki je zarad javne nenravnosti zgubil profesuro, kakor se je iz Gorice pisalo „Novicam“, na stare dni postal tako nježen in rahločuten, da se spodtika nad knjigo Guryevo, češ, da se v nji nahajajo tako cinične in pohujšljive reči, da si jih prestavljajci niso upali predstaviti v kak drug jezik, ker je za-nje le jezik Petronijev in Marcijalov! Tudi zdravniške in pravniške bukve obsegajo reči, ki niso pisane za občinstvo, ampak le za tiste, ki jih morajo brati zarad svojega poklica. Pošteni ljudje beró jih pošteuo, ker jim je njihovo branje potrebno, da se izobrazijo v svojem poklicu, in noben pameten človek jih ne bo imenoval nesramne in hudobne, ker omenjajo skrivne grde bolezni in nasvetovajo zoper nje postavna zdravila. Kako more tedaj „turški list“ npravne bukve, ki so pisane le za dušne zdravnike, imenovati nesramne in grdobne, ker omenjajo skrivne grdobe dušne bolezni in velevajo zoper nje pripravne duhovne pomočke? Tudi to moralistu „turškega lista“ ni prav, da Gury dovoljuje skrivno povračevanje. Skrivno povračevanje sploh ni pripuščeno, tudi kar notranjo sodbo zadeva ne. Kdo bi pa tajil, da kar vest tiče, ni prigodkov, v katerih bi si človek ne smel skrivaj povračevati, ako je namreč silo težko ali celo nemogoče po drugem potu nazaj dobiti svoje premoženje ali pravičen zaslužek? Kdo bo v vestni zadevi obsodil n. pr. deklo, ki mora kako reč dražje kupiti, kakor ji je gospodinja velevala, ker je z vso skrbjó ceneje ne dobi, in dodá od svojega denarja, kar go-

Jagnje volku izroči nedolžno.
Rastislava briči v Ratisbono,
V mesto donavsko v železji trdem
Priženejo k nemškemu vladarju.
V tamni ječi mnogo dni zdihuje,
Solze ga oblivajo krvave,
Ko nebesa prosi za rešenje.
Ali prošnje tiha noč odganja,
Nečloveštvo srca v prsih nema.
Zberejo sodniki se srditi,
Bero sodbo kralju Rastislavu,
Da pod mečem mora glavo dati.
Al prelahka nemškemu vladarju
Sodba zdi se, jezen sam ukaže:
„Dnevne luči Rastislav ni vreden,
Toraj mu iztáknite očesi.“
Ljutost taka srca vse pretrese,
Rastislav omamljen na tla pade,
Vendar kralj, nečlovek, se ne gane,
Kar veli, storiti rabelj mora.
Groza tmine stisne Rastislava,
Več mu zlato solnce ne posije,
Zvezd nebeških žar mu ne posveti,

Radost nikdar v srce se ne vrne,
In zastonj ga v močnem Velehradu,
Čakajo Slovani s svitlo krono.
Ker kralj Ludovik z ošabno trumo
Na Moravsko naglo vdari,
Hudega se Velehrad ne nadja,
Rastislavu so odprta vrata.
Al vanj Ludovik nesramno plane,
Ter pobere blago Rastislava,
Pooblasti se dežele cele,
V Velehrad namestnika postavi,
Da dobljene varuje dežele,
Nihče v strahu v bran se ne postavi.

Vrne se z zakladi Rastislava
Ludovik ošaben v nemške zemlje,
Njemu lepa je Moravska suznja,
Le v Nitrávi Svatopluk vladuje.
Al izdajstvo samo se maščuje,
Dolgo sreča temu ni prijazna,
Najmileja zvezda se mu skrjuje.
Tudi Svatopluka kazen čaka.

(Konec prih.)

spodnjinega primanjkuje, pozneje pa si ta skrivaj posojeni denar povrne s tem, da si od denarja, ki ga ji je gospodinja za kako drugo reč dala preveč, prihrani toliko, kolikor je bila dodala od svojega, ker bi sicer, če bi gospodinja vse povedala, zmerjanja in preklinjanja ne bilo ne konca ne kraja in bi še povračila ne dobila? Ali kdo bo v notranji sodbi obsodil moža, ki je sosedu posodil 100 gld. brez prič, ako dolžniku, ki morda upniku pri postavnih gosposki še s krivo prisego dolg utají, skrivaj toliko vzame, da je dolg poplačan? Kar pa zadeva skrivno odškodovanje za obilnejša dela, ki jih posel opravlja, Gury učí, da to je dovoljeno le tedaj, kadar posel ta dela opravlja po volji svojega gospodarja, in da se razsodba o velikosti tega odškodovanja sme prepustiti poslu, če je vesten in previden, da namreč ne zarajta več, kakor je res zaslužil (ne zvít, kakor „Tagblatt“ hudovoljno pristavlja, da se ne dá zasačiti) in če ni nevarnosti, da bi posel sam sebe goljufal, kar pa je silno redkokrat. „Tagblattov“ moralist méni, da vsled te rahle morale Guryeve se kuharice ne bodo bale prelomiti zapovedi, ki velevala: „Ne kradi!“ Ko bi bili ti ljudje tako vestni takrat, ko so začela razna sedaj propadla delniška društva slepariti s svojimi delnicami priproste ljudi, bi bili marsikomu obvarovali premoženje, ob katero so ga od njih priporočani zavodi pripravili. Ker se jim je pa sedaj tako silno zbudila vest in ker po morali ni samo tisti dolžan povrniti škode, ki jo je storil, ampak tudi tisti, ki je na kak način k temu pripomogel, bomo morda kmalo slišali, da bodo vredništva raznih „turških listov“ dunajskih in ljubljanskih ljudem povrnila denarje, ki so jih zgubili pri borznem polomu!

(2. štev. Laib. Diöcesanblatta) obsega: 1. Razglas ministra notranjih zadev, vojaški službi podvrženih in že umrlih, v mrtvaške bukve pa ne zapisanih; 2. razglas dež. vlade o naznanjevanju duhovnih opravil pri osebah vojaškega stanu; 3. o stiskah katoliških škofij in duhovnikov na Pruskem; 4. škofijski dekret o znanstvenih nalogah, ki jih bodo imeli vsako leto izdelovati vsi dušni pastirji, razun pravih in častnih konzistorijalnih svetovalcev pa fajmoštrov, ki najmanj 12 let pastirirajo. Namesto tega pa bodo imenovani gospodje imeli dolžnost izdelane naloge presojevati. Naloge se bodo v začetku leta naznanjevale duhovnikom, ki jih bodo imeli do konca mesca julija izdelati. Presojevalci jih bodo morali pa do konca mesca septembra poslati škofijstvu. Naloge za tekoče leto so: a) Kako naj se ravna z grešniki v grešni priložnosti? b) razložek med prejšnjimi šolskimi postavami pa državnimi od 25. maja 1868 in 14. maja 1869 pa deželnimi kranjskimi od 25. febr. 1870 in 29. aprila 1873; c) Cerkevni pogreb, komu in kako naj se odreče? 5. Vpeljava pastoralnih konferenc; 6. postava za ljudske šole od 14. maja 1869; 7. sklep svetega leta; 8. naznanilo do duhovščine gledé starih spominjkov; 9. škofijska kronika.

(Deželni predsednik) se je te dni podal v Olomuc, kjer mu je 1. t. m. umrl oče, Jožef vitez Widmann, c. namestniški svetovalec in kresijski glavar v pokoju. Ranji je bil 73 let star in je umrl za oslavljenjem pljuč.

Razne reči.

-- C. k. namestništvo graško pritožbe škofa mariborskega (glej dopis) ni uslišalo.

-- Prvi „Slavčekov“ koncert v Gorici na korist revnim učít. kandidatinjam 30. dec. se je izvršil v občno zadovoljnost, za

kar gre posebna hvala g. Hribarju, ki je velikansk zbor 120 pevcev tako dobro izuril. Zlasti se je odlikovala gospica pl. Neugebauerjeva in je bila od občinstva živo pohvaljena, odbor pa ji je v priznanje podaril lavorov venec. Tudi pevca Windspach in Fontalli sta izvrstno pela. Ker je bilo mestno starašinstvo mestno godbo odreklo, je divizijsko poveljništvo v Trstu dovolilo, da je godba vojaška brezplačno pri koncertu sodelovala. Po koncertu bila je za goste in ude skupna večerja v hotelu „Evropa“, kjer je „Slavček“ predsednik prof. Hafner prebral 5 došlih telegramov: 2 iz Ljubljane („Sokol“ in „Glasbena Matica“), iz Ajdovščine, Gradca in Kopra.

— O Slomšekovem spominku piše „Sl. Gosp.“: „Pred 10 leti začetno delo stavljenja Slomškovega spominka se bliža vendar enkrat svojemu izvršenju. Ožji odbor je sedaj v stanu poklicati občni zbor. Občni zbor za Slomšekov spominek je tedaj na 11. januarija ob 2. uri popoldne pozvan na zborovanje v novo najetih prostorih čitalnice mariborske v Šrameljevej hiši. Vsled ustave od 15. nov. 1865, podpisane od dr. Vogrina, Jož. Jedličke, dr. Ulage in dr. Serneca, pozvani so 1. „vsi dekani na Slovenskem; 2. vsi predsedniki čitalnic; 3. vsi vredniki slovenskih časnikov in 4. drugi imenitni domorodci n. pr. Dav. Trstenjak, M. Glaser, Ig. Orožen, dr. Vošnjak, Čolnik, Šnirh, korvikar Pirc v Gorici, g. Simonič pri sv. Lovrencu in Slovanska beseda na Dunaji“.

Ožji odbor je pripravil ploščo nagrobno, ploščo za rojstni dom, sliko za steno pri krstnem kamenu v Poukvi, krasen naris načrta za glavni spominek v gotiškem slogu od arhitekta Hartl-na in 24“ visok model 5 1/2“ visoke podobe Slomškovke iz kararskega marmorja od g. Zajca v Ljubljani. Natančniši načrt objavimo prihodnjič. Slovenske liste prosimo uljudno, naj vzamejo ovo povabilo na blagovoljno znanje. V Mariboru 29. dec. 1875.

Ožji odbor Slomškovega spomineka.“

— Prebrisan goljuf. Pred porotniki je stal pretekli teden z izdajevalci ponarejenih bankovcev vred zaradi goljufije tožen nek Kramaršič s Cirknice na Notranjskem. Ker je način, kako je opeharil za denar zatoženca Dobido in pričo Štefana de Leonardo, jako mikaven, naj sledi tu popis vse dogodbe, kakor jo je (resnično) pripovedoval sodniji laški, zdaj v Celji živeči kramar Št. de Leonardo.

Leonardo, barantaje z blagom, pride v Cirknico in naleti v gostilnici na Kramaršiča, kateri ga praša, kako je s kupčijo. „Slabo“, odgovori Leonardo. „Hehe!“ se posmehuje Kramaršič, menim dá! Glejte mene! Jaz živim po gospósko in brez vsega dela. „Leonardo se temu čudi in praša, kako to mogoče. Kramaršič mu na to pripoveduje, da je v zvezi z nekim gospodom v Kopru, čegar sorodnik ima službo na Dunaji tam, kjer bankovce delajo; ta mu prodaja popolnoma dobre bankovce, katerih tam lahko dobi, za polovico prave vrednosti in še ceneje. „To je pač dobro“, pravi Leonardo zamišljen. „Veste“, nadaljuje Kramaršič, „jaz sem dober človek, če hočete, bom tudi vam pomagal. Prepričali se boste, da so bankovci pravi.“ Dogovorita se, da se snideta v Ljubljani pri „bavarskem dvoru“ (Baierischer Hof), kamor bo prišel tudi oni „gospod“. Določeni dan se snideta in gresta ob železnici proti Kozlerjevi pivarni, kjer ju čaka „gospod“ in pokaže Leonardu paket čisto novih petakov. Leonardo vzame enega, ga primeri s svojim pravim in ne najde med njima nobenega razločka. Ko spozna, da je „blago“ dobro in pravo, dá „gospodu“ na 1000 gld. are 50 gld.,

ker je „gospod“ to zahteval, rekoč, da brez are ne bo naročil nič, in ker je tudi Kramaršič sam dal aro v zaprti listnici, s ktere je pa par petakov ven molelo. „Gospod“ vzame aro, rekoč, da čez štirinajst dni se snidejo v Trstu vsi trije in da jima bo prinesel tje petakov vsakemu za 1000 gld., naj le denar seboj prineseta.

Vesel te dobre kupčije gre Leonardo in pové o nji tudi Dobidi, ker sam ni upal si spraviti skup 500 gld. Dobidi je to zelo všeč, zato obljubi, da bo tudi on vzel za 1000 gld. petakov. Res se snidejo v Trstu, kjer dá „gospod“, ki se je imenoval Luigi Moro, vsakemu „za šenk“ po dva čisto nova petaka, o katerih se oba, Leonardo in Dobida, pri trgovcih prepričata, da so pravi. Na to dá Leonardo „gospodu“ vse, kar je pri sebi imel, namreč 98 gld., Dobida pa 250 gld., ravno tako Kramaršič zopet listnico, s ktere je nekaj petakov ven molelo, in „gospod“ gre ter obljubi, da bo brž prišel s petaki, ktere ima drugje shranjene. Toda „gospoda“ ni bilo nazaj, čeravno ga je Leonardo, kteremu se je ta reč začela malo čudna zdeti, na kolodvoru čakal in povsod iskal. Kramaršič slednjič potolaži oba, češ, če gospodu jaz upam veliko večí znesek, smeta brez skrbi biti. Vama bo že denar na dom poslal, le malo potrpite.“

Ali denarja le ni bilo, tudi o „gospodu“ ne duha ne sluha več. Leonardo, kteremu se je čedalje bolj jelo dozdevati, da je ogoljufan, se potem obrne do Kramaršiča in mu žuga, da ga bo izdal sodniji. Na to dobi nekaj denarja nazaj, ravno tako Dobida.

Ko je bil Dobida pozneje prijet zavoljo izdajanja ponarejenih bankovcev po 1 gld., je vsa ta goljufija prišla na dan. Tudi „gospod“, kterega je Kramaršič imenoval „Luigi Moro“, se je našel v koži ljubljanskega krojača Rotarja; pokazalo se je, da sta oba pod eno kapo v španoviji delala in prigoljufani denar med sabo delila tako, da je Kramaršič dobil večí del. Morda sta na ta način vjela še kakega lahkoverneža, kar pa še ni znano. Zdaj bosta Kramaršič in Rotar na Gradu sedela v španoviji vsak po 3 leta, kar prvemu ne bo nič ne navadnega, ker je že znan po ječah.

Mi smo to dogodbo malo obširneje popisali zato, da svarimo zlasti lahkoverno kmetiško ljudstvo pred „dobrimi“ ljudmi, ki mu hočejo drugače „pomagati“, ko na poštenem potu. Varujte se takih goljufov in sleparjev! Le na pošteni poti si zamore človek res pomagati drugam, nego v ječo.

Gospodarske reči.

Nekoliko migljejev občinstvu o novi meri in vagi.

Nova mera in vaga je s 1. januarijem t. l. postavno vpeljana, t. j. povsod zapovedana in stara ob veljavo. Dasiravno je bilo to že pred poldrugim letom naznanjeno, je vendar 1. januarij napravil pri kupovalcih in prodajalcih velike zmešnjave, zamude, prepire zaradi cene blaga po novi meri in vagi; bila je in je še splošna nezaupnost, vsak se boji goljufan biti, t. j. za isti denar po novi meri in vagi dobiti manj blaga, ko po stari. In res kaže skušnja, da pri vsaki premembi mere in vage, pri vpeljanji novega denarja prodajalci brž poskočijo s ceno blaga in kupovalci so na slabšem, če se sami ne ustavijo takemu neopravičenemu podraženju blaga in lastni škodi. Da se pa sami morejo ustaviti, treba da poznajo razmere med staro in novo mero in vago. Na pomoč jim je mnogo knjižic in računarskih tabél skoro v vsakem jeziku. Slovenski tak

poduk prinaša „Pratika“, koledar družbe sv. Mohora, ročna knjižica za vsakdanjo rabo pa se tiska pri Blaznikovih dedičih v Ljubljani in pride te dni na svetlo.

Ker je tedaj toliko podučnih pripomočkov, naš namen tu ni razlagati novo mero in vago; mi hočemo opozoriti občinstvo le na nekatere nepristojnosti, kar smo jih že dozdej zapazili in kar jih morda še bomo.

Štacunsko ali kramarsko blago, ki se je prej merilo po vatlih ali lakatih, se meri zdaj po metrih. Razmera med metrom in vatlom je taka, da n. pr. 7 vatlov dá 9 metrov; potem se tudi ravna cena; če si prej dal za vatlo blaga n. pr. 7 kr., daj za meter 9; ako bi štacunar zahteval 10 kr., mu v primeri s prejšnjo ceno daš pri metru po 1 kr. preveč; to se tebi sicer ne pozna toliko, ali če kupiš n. pr. 100 metrov, plačaš 1 gld. preveč, t. j. za svoj denar dobiš celih 11 metrov premalo. Še bolj se to pozná pri dražjem blagu, če je veljal vatel n. pr. 7 gld. in trgovec zahteva na podlagi stare cene za meter ne 9, ampak 10 gld.; tu plačaš na podlagi stare cene pri 10 metrih celih 10 gold. preveč.

Vino na debelo se prodaja po hektolitrih (100 litrov). Hektoliter meri pa ne prav 71 bokalov ali 1 vedro in ne prav 31 bokalov; če ga tedaj kupiš na podlagi stare cene, in je vedro (40 bokalov) veljalo n. pr. 10 gold., ne daj za hektoliter več ko 17 gld. 65 kr., če si dal za „kvinč“ (60 bokalov) n. pr. 10., ne daj za hektoliter čez 14 gld. 30 kr.

Isto pazi pri žitu itd., kar si prej kupoval po mernikih in vaganih. Kar si prej plačal vagan n. pr. po 4 gold., plačaj zdaj hektoliter k večjemu po 6 gld. 51.

Najbolj se je pa varovati krčmarjev, ki vino na drobno točijo. Po pravici ima veljati liter vina, kterege je prej bokal veljal 40 kr., le 28 $\frac{3}{10}$, k večjemu 29 kr. Krčmarji, vsaj v Ljubljani večidel, pa so ga nastavili na 32 kr.; po tem takem plača gost pri 10 litrih že 33 kr., tedaj čez en liter, preveč in krčmar ima pri vsakem hektolitrju 3 gold. 30 kr. neopravičenega dobička. Vina, ki se je prej prodajalo po 48 kr. bokal, se ima zdaj prodajati liter po 34 kr. (prav za prav le po 33 $\frac{9}{10}$ kr.); krčmarji so ga nastavili liter po 36 kr., tedaj vsaj za 2 kr. liter, za 2 gld. hektoliter previsoko v primeri s staro ceno. Vino, ki je prej veljalo 52 kr. bokal, se mora po pravici dajati liter po 37 kr. (prav za prav le po 36 $\frac{4}{5}$ kr.); ljubljanski krčmarji pa so ga jeli točiti nekteri po 40 kr., drugi še dražje; tedaj je gost pri krajšan pri litru za dobre 3 kr., pri hektolitrju za celih 3 gold. 20 kr. ali skoro za 9 litrov. Vino, ki je bilo prej po 56 kr. bokal, se po pravici sme točiti liter po 40 kr. (39 $\frac{3}{5}$ kr.), ono po 60 bokal zdaj liter po 43 kr. (natančno 42 $\frac{2}{5}$ kr.), ono po 64 kr. bokal — liter po 46 kr. (natančno 45 $\frac{1}{5}$ kr.), ono po 72 kr. bokal zdaj liter po 51 kr. (natančno 50 $\frac{1}{10}$ kr.) in ono po 80 kr. bokal — liter po 57 kr. (natančno 56 $\frac{1}{2}$ kr.) itd.

Ceno vina na drobnem smo zato tako natančno razložili, ker smo sami skusili, da krčmarji pri novi meri iščejo neopravičenega dobička. Res da se nekatere cene, n. pr. 37 kr. (prej bokal 52 kr.) ne dajo razdeliti v enake dele, tako, da tisti, kdor zahteva le četrt litra, mora plačati 10 kr. (kajti če plača le 9 kr. ima krčmar zgubo), ali vsaj kdor zahteva cel liter ali dva pollitra, ima pravico zahtevati, da dobi vino za toliko, kolikor je na podlagi stare cene vredno. Če se krčmar ustavlja, ga pa pustite; ko bo videl, da nič vina ne speča, se bo že podal pravični cení. Le premislite!

Kdor je navajen vsak dan piti ga stari bokal, ga pije leto in dan vsaj 360 bokalov, in če ga plačuje po 40 kr. bokal, izdá na leto zanj po 144 gold. 360 bokalov je pa čez 520 litrov; če plačuje liter po 32 kr., plačuje ga čez 3 kr. predrago, dá pri hektolitrju 3 gld. 30 kr. preveč, tedaj pri 520 litrih celih 16 gld. 16 kr. preveč, ktere krčmar neopravičeno kot dobiček v žep vtakne.

(Konec prih.)

Poslano.

G. „Borovničanu“!

Na prvo vašo „poslanico“ dal sem pred cerkvijo oklicati, da je proti plačilu vsak srenčan dolžan objaviti onega, ki se je drznil jemati šolski les. Pa ne enega mi niso naznanili, ki bi se bil vdeležil nepoštenega čina. Menim, da sem pošteno in po ravnem potu postopal, da sem svojo dolžnost storil. Ker mi pa g. „Borovničanu“ še vedno nekaj očita in zahteva odgovora, naj mi bo dovoljeno očitno odgovoriti.

„Borovničanu“ trdi, da so na mostu pri sv. Florijanu plohi šolskega poslopja; jaz pa sem pripravljen dokazati, da les na mostu je posestnika Matevža Mazija. Kar pa drva zadeva, ni res, da bi bila jemana, ampak onemu poštemu možu so se drva le zamenjala, ker je za šolo apno žgal.

Ako so se pa plohi šolskega poslopja rabili na železniškem mostu, so krivi tisti, ki so jih dali. Morete li tajiti, da g. tajnik je prašan bil, in da ste si jih vi od soseske na račun vzeli ter obljubili za-nje poravnati?

Malo pa je bilo tistih koncev, ki smo jih prodali za hišo števil. 7 in bili so taki, da niso bili več za rabo pri šoli; vse pa je zaznamovano v soseskinih računih.

Nadalje pa se lahko dokaže, da se je tudi šolska opeka rabila pri hiši št. 8, kar pri županiji ni pozabljeno. Morda vas pa v oči bode les, ki se je rabil pri farovžu? Jaz vem, da ni bilo vsem po volji, ker nekteri so se izrazili: „Čemu soseskine les okoli farovža?“ a to bi moral pač vsak vedeti, da je soseskina dolžnost popravljati stanovanje in poslopje naših čč. gg. duhovnov.

Kar mojo osebo zadeva, mi očitata, da sem soseski obljubil izbrisati meni dolžan dolg, ako me zopet volijo za župana. Pa ta je bosa; jaz bi bil lahko župan brez vašega glasa in brez nove volitve, ker jaz sam sem prosil c. k. okrajno glavarstvo za nove volitve; če sem pa soseski na prošnjo občine kaj izbrisal, naj spozna dobro za dobro, in naj me nihče za to dobro krivo ne sodi.

Zadnje besedo pa še rečem, da za vse sem jaz odgovoren, in ko bo naša šola končana, bom tudi jaz natančen račun od nje dal. V Bistri, 21. *) decembra.

Jožef Telban, župan.

*) Po naključju se je ta poslanica zakasnila. Sprejeli smo jo, kakor smo sprejeli poslanico g. „Borovničanu“, ker naše načelo je vedno bilo in bo, da naj resnica pride na dan. Vendar pa g. dopisnike prosimo, osebnih razprtij ne očitno obravnavati, ker se s tem reč ne poravna, ampak navadno še bolj zamota. Vred.

Popravek. V zadnjem listu se nahajajo v poslanici z Idrije nekteri tiskarski pogreški, kateri naj bodo tu popravljeni. V 31. vrsti prvega oddelka ima stati mesto „8. januarija“ — 8. junija 1852; v 40. vrsti od zgoraj beri namesto 1000 gld. „a. v.“ — 1000 gld. starega denarja; in v drugem oddelku 13. vrsta ima stati mesto „pravništvo“ — premoženje, in v 28. vrsti mesto „navadni“ — navedeni.

Eksekutivne dražbe.

7. jan. 3. Jan. Hočevar-jevo iz Črneče vasi (320 gl.). — 3. Jan. Koretič-jevo iz Brloga (820 gl.), obe v Kostanjevici. — 3. Tom. Žele-jevo iz Šent. Petra v Postojni. — 3. Marko Bucić-jevo iz Bojanje vasi (2170 gl.) v Metliki. — 3. Jože Zupančič-jevo iz Mihovega (392 gl.) v Kostanjevici. — 3. Jože Grl-ovo iz Harij v Bistrici. — 3. J. Srpan-ovo iz Dolenjega Semena (3500 gl.) v Bistrici. — 3. Jan. Kump-ovo iz Travnega dola (575 gl.). — 3. Jern. Rakar-jevo iz Herinje vasi (1935 gl.). — 3. Reze in Jan. Kernc-jevo iz Herinje vasi (1300 gl.). — 3. Jan. Saje-vo iz Bezje (1773 gl.). — 3. Mih. Judež-vo iz Vel. Orehka (1450 gl.). — 3. Mih. Teropšič-jevo iz Herinje vasi (1120 gl.), vse v Rudolfovem. — 3. Fr. Jurgalič-jevo iz Groblja (870 gl.). — 3. Tone Jalovec-jevo iz Štutue (865 gl.). — 3. Jože Kodrič-jevo iz Vrhovske vasi (350 gl.), vse v Kostanjevici. — 2. Jože Ruje-vo iz Volavelj (980 gl.). — 2. Zapusčina Marije Tobezejevo (689 gl.), oba v Litiji. — 3. Jože Kump-ovo iz Lahine (385 gl.) v Črnomlji. — 2. Ljudovike Polak-ove (2190 gl.) v Tržiču. — 2. Mart. Šinkovec-jevo iz Preske (927 gl.) Litiji. — 1. Andr. Ukmar-jevo iz Ustja (280 gl.). — 2. Tom. Salamon-ovo iz Rateč (550 gl.), oba v Ipavi. — 2. Ant. Trkovnik-ovo iz Hinj (250 gl.) v Ratečah. —

8. jan. 3. Jernej Čuč-jevo iz Šent. Mihela (1207 gl.) v Senožečah. — 3. Jak. Težak-ovo iz Lokvic (990 gl.) v Metliki. — 3. Helene Petač-jevo iz Trboj (133 gl.) v Kranju. — 3. Jak. Brtoncelj-jevo iz Kropce (600 gl.) v Radoljci. — 3. Nace Muha-vo iz Vel. Ubelska (1325 gl.) v Senožečah. — 3. Marije Petelin-ove iz Rekitne (1495 gl.) na Vrhniki. — 3. Franje Pink-ove iz Preval (630 gl.) v Senožečah. — 2. Fr. Ušeničnik-ovo iz Poljan (1980 gl.) v Loki. — 2. J. Eržen-ovo (500 gl.) v Loki. — 2. Helene Zrime-jevo (195 gl.) v Ljubljani. — 2. Marije Jerič-jevo iz Zagorice (500 gl.). — 2. Jan. Petelin-ovo iz Krvave peči (1360 gl.). — 1. Ant. Hrovat-ovo iz Hočevja (5350 gl.), v Laščah. — 1. Jakob Košir-jevo iz Borovnice (525 gl.) na Vrhniki. — 3. Jan. Garbajs-ovo iz Podgorice. — 3. Marije Druškovic-jevo iz Lukovce (600 gl.). — 3. Fr. Palčar-jevo iz Šmarja (2124 gl.). — 2. Jan. Podobnik-ovo iz Podgore. — 3. Helene Zalar-jevo, vse v Ljubljani. —

Telegrafične denarne cene 3. januarija.

Papirna renta 69.35 — Srebrna renta 73.75 — 1860letno državno posojilo 111.90 — Bankine akcije 895 — Kredita akcije 195.60 — London 113.06 — Srebro 103.05. — Ces. kr. cekini 5.32 — 20Napoleon 9.07.

Jos. Svoboda,

lekarničar „pri zlatem orlu“,
tik železnega mosta v Ljubljani.

priljubljenega toliko priljubljena salicilna zdravila, ki so
1. Salicilna voda za izplakovanje ust pri grlobolenji (difteritis). (74—16)
2. Salicilni zobni prah za snaženje zob. Izmed vseh do zdaj znanih prahov najboljši.
3. Salicilna umivalna voda zoper vse kožne izpušaje.
4. Salicilna štupa zoper neprijetno potenje nog.

Razprodaja.

Prišel se je že precéj dolgi predpust, zato prične tudi

J. Sparovic

v Ljubljani, na velikem trgu št. 13

razprodajo svoje zelo bogate zaloge
juvelnega, zlatega in srebrnega blaga
po fabrični ceni.

Častiti gospodje kupci naj se blagovolijo o solidnosti, dobroti, lepoti in popolni teži po gospóski punciranega blaga osobno prepričati. Posebno bi opozoril na bogato zalogo broš, uhanov in prstanov (posebno poročnih) sè srebra in zlata. (89—3)